

TRØNDERSK NATUR

1989:16 nr 4

TRØNDERSK NATUR

Naturtidsskrift for Trøndelagsfylkene

Ansvarlig for utgivelsen:

Norsk ornitologisk forening

Avd. Nord-Trøndelag,
Postboks 68, 7501 Stjørdal.
Postgiro 3 89 38 80

Norsk ornitologisk forening

Avd. Sør-Trøndelag,
Postboks 139, 7001 Trondheim.
Postgiro 3 10 39 91

Redaksjon: Øystein R. Størkersen (red.), Frode Falkenberg (kasserer) og
Trond Haugskott (tegninger).

Tidsskriftet utkommer med minst 2 nummer pr. år. Medlemmer i NOF/NT
og NOF/ST får tidsskriftet gratis. Abonnement koster for øvrige
kr. 40.- pr. år. Betales til postgiro 3 60 19 52. Adresse:
Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg, 7002 Trondheim.

Annonsepriser: 1/1 side kr.200.- 1/2 side kr.100.- 1/4 side kr.50.-
Redaksjonens adresse: Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg,
7002 Trondheim. Denne adressen benyttes ved innsending av manus.

Adresseendringer: Skjer for abonnenter direkte til TN, for
medlemmer i fylkesforeningene via hhv. NOF/NT og NOF/ST.

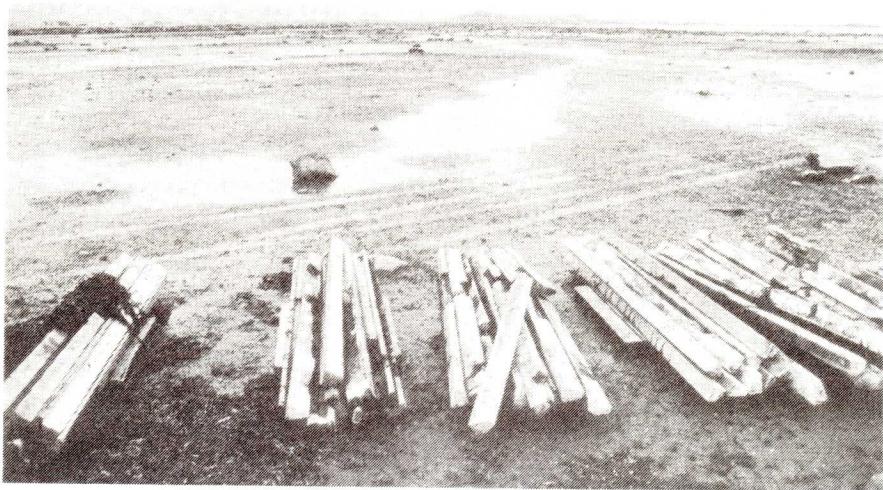
NOF/NT og NOF/ST er fylkesforeninger av Norsk Ornitoligisk Forening,
som er en landsomfattende organisasjon for alle fugleinteresserte, som
arbeider for å øke og spre kjennskap til fuglelivet og verne om fuglene
og deres livsmiljø. NOF utgir et eget tidsskrift: Vår Fuglefauna, som ut-
kommer med 4 nummer årlig. Abonnement skjer ved henvendelse til NOF,
Postboks 2207, 7001 Trondheim. Tlf. 07/52 51 42.

NOF utgir også et fagtidsskrift: Cinclus, som utkommer to ganger i året.

Kjære naturvenn!

Få er vel uenige om at det er litt moro å få Trøndersk Natur i posten i ny og ne? Litt kontakt-skapende mellom foreningene og det enkelte medlem er det også. Så lenge vi ikke hører noe så tror vi iallefall det. Det er derfor trist og kjedelig at TN i felleskap med styrene i fylkeslagene har bestemt seg for at nok er nok. Den prekære stoffmangelen gjør at TN går over til 2 nummer årlig fra neste år. Får vi en tilstrømming av stoff igjen så kan det selvsagt la seg gjøre å få ut flere nummer! I 1990 håper også redaksjonen å finne noen som har lyst til å etterhvert ta over roret her i TN. Det er en hyggelig jobb for den som liker å sysle med slikt. Inngangen i dataalderen har gjort produksjonen av TN forholdsvis grei, så ingen skal være redd for å bli med. Har du/dere lyst så nøl ikke, ta kontakt med oss!

ØRS

Grandefjæra naturreservat anno 1989, eller søppellass og crossbane?

FAUNISTISK RAPPORT FRA SØR-TRØNDELAG 1988

Meddelelse nr. 9 fra LRSK/Sør-Trøndelag

Dette er den første rapport fra den nye LRSK-komiteen i Sør-Trøndelag. LRSK/ST vil fra nå publisere rapporter senest året etter rapportåret. For å fordele stoffet til TN, vil vanligvis LRSK/NT publisere sin rapport i nr. 1 (vår), mens ST's kommer i nr. 2 (høst).

Som vi vet har aktiviteten til LRSK/ST vært svært variabel de siste 10 årene, derfor er det vanskelig å kommentere observasjonene i denne rapporten. Imidlertid er det nå godt håp om at en samlerapport for Sør-Trøndelag snart ser dagens lys. Denne rapporten vil gi et bedre grunnlag for kommentarer til observasjonene i fremtidige LRSK-rapporter. Rapportlistene vil også bli revidert etter publiseringen av samlerapporten.

Noen av de innkomne observasjonene som er rapportarter er utelatt fra denne rapporten. Dette fordi de er av meget lokal interesse, som vil bli publisert i lokale rapporter som f.eks. den 2-årige Gaulosen-rapporten (neste blir for 1988-1989).

Komiteen har for 1988 og tidligere år behandlet 51 saker, hvorav 2 ble underkjent og 1 ble satt på avventes. 6 saker er for tiden inne til behandling hos NSK (4 fra 1988). Dessverre har det hittil vært umulig å få svar på henvendelser til NSK. Dersom dette ikke retter seg snart, vil vi bli nødt til å klage dette inn for styret i NOF. LRSK har behandlet noen saker fra før 1988, disse vil bli å finne i den kommende samlerapporten.

De tidligere utsendte rapportskjemaene ser ut til å fungere godt, bortsett fra en ting. Vi vil at observatører som sender inn tegninger av fugl de har sett, oppgir om det dreier seg om en felttegning, eller om det er en hjemmesnekret tegning! Unødvendig å si at vi vil ha felttegninger! Fotos vil vi også svært gjerne ha, uansett kvalitet. Bildene blir returnert etter ønske. Flere rapportskjemaer kan fås enten på NOF-møtene, ved henvendelse til LRSK/ST eller du kan kopiere dem selv.

Etter utnevnelse av styret i NOF/ST har komiteen for 1988 bestått av Georg Bangjord, Øystein R. Størkersen (sekretær) og Stein Are Sæther.

Historisk oppsummering av LRSK/ST's aktiviteter

Siden starten av LRSK-komiteene i Norge i 1977, har LRSK/ST hatt en meget lav profil, både i TN og Vår Fuglefauna. Jon Suul publiserte to rapporter midt på 70-tallet: En i 1976 i Sterna som omhandlet perioden 1970-1974, og en i 1979 i TN som omhandlet perioden 1975-1977. Intensjonene den gang var trolig å samle opp noen år før publisering. I 1980 publiserte så Jostein Sandvik rapporten for 1978-1979 i Vår Fuglefauna. Etter dette ble det stillstand i rapporteringen. Ikke før purringer fra styret i NOF/ST ble neste rapport publisert i 1986 (for perioden 1985-1986). Fortsatt mangler alstår perioden 1980-1984 og året 1987. Midt i disse problemene satte en gruppe frustrerte observatører igang med å organisere en tenkt árviss fylkesrapport. Dette etter

mønster fra andre fylker i landet. Første rapport dekket året 1983 (TN 11:5-24). Pga. vanskelige samarbeidsforhold med daværende LRSK, stanset prosjektet opp etter første publikasjon. Etter mange purringer til LRSK i 1988, vedtok styret så å avsette de daværende medlemmene i LRSK/ST. Ny komite ble valgt med programforpliktelse til å publisere årlige rapporter f.o.m. 1988.

Tidlig på 80-tallet ble det bevilget midler til en samlerrapport for ST, etter mønster fra rapporten for NT. Etter avtale mellom styret i NOF/ST og J. Sandvik vinteren 1989 skal rapporten foreligge ved årsskifte 1989/90.

Nummerert liste over publikasjoner og meddelelser fra LRSK/ST

1. Suul,J. 1976. Faunistisk rapport for Sør-Trøndelag, 1970-1974. *Sterna* 15:114-126.
2. 1978. Faunistisk rapport for Sør-Trøndelag, 1975-1977. *Trøndersk Natur* 5:22 (oppdrag).
3. Suul,J. 1979. Faunistisk rapport for Sør-Trøndelag. Rapport fra LRSK/ST. *Trøndersk Natur* 6:20-28.
4. 1980. Orientering fra de lokale rapport og sjeldenhetskommiteene (LRSK) i Trøndelag. *Trøndersk Natur* 7:59-61.
5. Sandvik,J. 1980. Faunistisk rapport fra Sør-Trøndelag. Vår Fuglefauna 3:279-282.
6. Sandvik,J., Frengen,O. & Lorentsen,S.H. 1986. Orientering fra LRSK-Sør-Trøndelag. *Trøndersk Natur* 13:56-58.
7. Sandvik,J., Frengen,O. & Lorentsen,S.H. 1988. Faunistisk rapport fra Sør-Trøndelag 1985 og 1986. *Trøndersk Natur* 15:32-36.
8. 1989. LRSK/Sør-Trøndelag orienterer. *Trøndersk Natur* 16:43-45.

Faunistisk rapport for 1988

Storlom *Gavia arctica* Forekommer spredt, men sjeldent vinterstid i Trøndelag. Følgende vinterfunn er innkommet: 1 ind. Malvik 25/1 (FF,SAS), 1 ind. Buvika 31/1 (BB,FF,GR) og 1 ind. Agdenes 7/2 (FF,TG,SAS).

Horndykker *Podiceps auritus* Foreløpig er eneste kjente hekkeplass i ST i Selbu. 1 ad. med 3 juv. Låen 24/7 (FF,TG,SAS).

Grålire *Puffinus gravis* Bare et fåttall observasjoner foreligger fra ST, men er årviss i ytre kyststrøk. 3 ind. Halten 11/9 (NOF-eksk.).

Havsvale *Hydrobates pelagicus* Svært få observasjoner foreligger fra ST. Fangstforsøk på Halten 10/9 resulterte i et ind. Fuglen viste seg å være tidligere ringmerket i Møre og Romsdal (NOF-eksk.).

Sangsvane *Cygnus cygnus* 91 ind. på Gaulosen 24/1 (DBO). Maks. notering i Gaulosen er 104 ind. i 1986.

Sædgås *Anser fabalis* Er fortsatt en sjeldent art i ST, selv om antall observasjoner har vist en stigende tendens på 80-tallet. 1 ind. Flønes, Selbu 1/5-87 (GLA,GBA,ARE), 1 ind. Gaulosen (i en flokk med kortnebbgjess) 9/10 (ØRS) og 2 ind. Gaulosen 20/10 (FF).

Toppand *A. fuligula* Vinterobservasjon: 4♂ Nidarø 4/12 (ØRS). Toppanda synes å være fast om vinteren ved Nidarø, som muligens er det eneste sted hvor arten har fast tilhold i ST om vinteren. De samme fuglene kan i ny og ne sees f.eks. i Korsvika og Grilstadfjæra.

Stellersand *Polysticta stelleri* En hann hadde tilhold ved Lade, Trondheim på vinteren: Ved NGU 6/2 (FF,KH) og Leangenbukta 3/4 (ØRS).

Havelle *Clangula hyemalis* 240+ på Gaulosen 4/4 (GBA) er uvanlig mange der. 3 par på Jonsvannet 23/5 (GBA) er også en uvanlig observasjon.

Brilleand *Melanitta perspicillata* Etter at hannen forsvant fra Malvik vinteren 1986, har det regelmessig blitt sett brilleand om høsten på Ørlandet. Förste gang arten ble sett var en hann i Flatnesfjæra 3-4/10-87 (FF,KH). To hanner dukket opp i 1988: En i Flatnesfjæra og en i Brekstadfjæra 9/9 (ØRS,SAS). Begge to er sett sammen flere ganger etter dette.

Islandsand *Bucephala islandica* Har blitt sett hver vinter i Buvika siden den dukket opp første gang i desember 1986. Dukket høsten 1988 opp 30/10 i Buvika (DBO) og ble sett i Gaulosen samme år siste gang 7/5 (DBO).

Myrhauk *Circus cyaneus* 1 ind. Olavsgruva, Røros 9/10 (KAS).

Jaktfalk *Falco rusticolus* Andre funn i Gaulosen: 1 ind. 30/1 (Geir Kristensen, Per Inge Værnesbranden, Tom Roger Østerås).

Lerkefalk *F. subbuteo* En juv. på Gaulosen 21/9 (ØRS) var første funn der.

Fasan *Phasianus colchicus* 2♂ og 1♀ på Kvål 20/5 (Bård Nyberg). Disse fuglene er høyst sannsynlig satt ut eller rømt.

Sivhøne *Gallinula chloropus* Sees svært sjeldent i ST. Vinteren 1988 hadde et ind. tilhold i kanalen ved Sandgata i Trondheim, bl.a. sett 11/2 (ARE) og 15/2 (FF). Dessuten et uvanlig funn fra Holtvatna, Soknedal 24/6 (BBR).

Tjeld *Haematopus ostralegus* Vinterfunn: 5 ind. hele vinteren i Værebukta, sett først 3/12 (ØRS).

Sandlo *Charadrius hiaticula* Den 19/5 ble 86 ind. sett på Gauisen (DBO), hvilket er uvanlig mange der.

Tundralo *Pluvialis squatarola* 150+ på Grandefjæra 24/9 (FF,TG,SAS) er et pent tall derfra.

Tundrasnipe *C. ferruginea* Høsten 1988 var et rekord-år for arten i Vest-Europa. Også i ST ble gode antall sett i Grandefjæra: 90+ ind. 20/8 (GBA) og 95 ind. 27/8 (FF, Torbjørn Johansen).

Fjellmyrløper *Limicola falcinellus* Sees sjeldent på høsttrekke i ST. 1 ind. Leangenbukta 19/8 (FF,TG,JEL) og 1 ind. Gaulosen 24/8 (DBO).

Dobbeltbekkasin *Gallinago media* Meget sjeldent på høsttrekket, men har vist en positiv tendens på 80-tallet. 1 ind. Halten 10/9 (NOF-eksk.).

Svarthalespove *Limosa limosa* Fra Gaulosen: 2 ind. 4/5 og 8/5 (DBO) og 2 ind. 22/8 (CT, T.A. Johannessen). 1 ind. Grandefjæra 7/5 (FF,GR).

Storjo *Stercorarius skua* 2 ind. Halten 10/9 (NOF-eksk.).

Dvergmåke *Larus minutus* En juv. (2K) 19/5-17/7 i Gaulosen (DBO, ARE, DHK).

Polarstående *L. hyperboreus* Kun en observasjon innmeldt: 1 juv. Kråka, Uthaug 18/10 (ØRS).

Splitterne *Sterna sandvicensis* Andre funn i ST: 3 ad. Brekstad 30/6 (ØRS,SAS), første funn var også av 3 ad. ved Garten året før!

Kortnebbgås *A. brachyrhynchus* Noen interessante observasjoner: 414 ind. i 5 flokker trakk over Haldalen 16-17/5 (DBO), hele 1104 ind. Gaulosen 19/5 (DBO) og 220 ind. på sør-trekk over Haldalen 9/10 (DBO).

Hvitkinngås *Branta leucopsis* En kombinasjon av økt observasjonsaktivitet og en økende bestand har ført til en stor økning i observasjonene. 1 ind. Gaulosen 19/5 (DBO) og 22/5 (FF), 7 ind. Halten 11/9 (NOF-eksk.) og 3 ind. Kråka, Uthaug 18/10 (ØRS).

Brunnakke *Anas penelope* Vinterfunn: 1♀ Orklaosen, Orkanger 23/1 (ØRS) og 1♀ Ranheimsbukta, Trondheim 3/12 (ØRS).

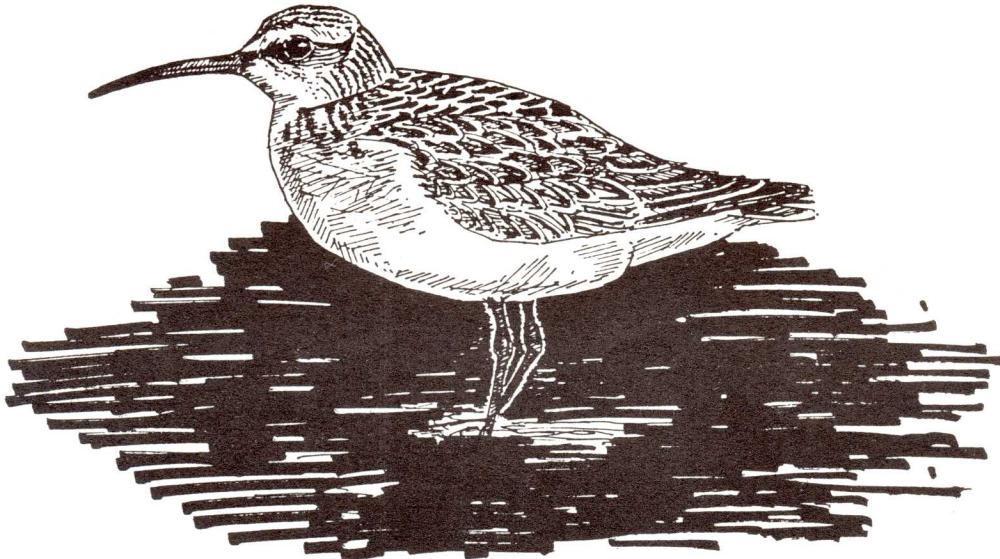
Snadderand *A. strepera* De siste 2-3 årene har arten hatt en uvanlig sterk forekomst i fylket. Også i 1988 var det mange funn: 1 par Gaulosen 25/4 (GBA), 1 par og 1♀ Gaulosen 4-21/5 (DBO), 1♂ Grandefjæra og 1♂ Hovsfjæra, Ørland 14/5 (TG,JEL,SAS).

Krikkand *A. crecca* Vinterfunn: 3♂ Nidarø, Trondheim 24/2 (ARE), 1♀ Ranheimsbukta 3/12 (ØRS) og 2♂ Nidarø 4/12 (ØRS).

Stjertand *A. acuta* Det er sjeldent å se store flokker i ST. Hele 27 ind. ble sett i Rusasetvatnet, Ørland 24/9 (FF,TG,SAS). 1♀ med 9 juv. Rusasetvatn 21/8 (GBA).

Knekkand *A. querquedula* Innkomne observasjoner: 1 par Litlvatn, Agdenes 16/5 (GBA) og 1 par Jonsvatnet, Trondheim 11/6 (GBA,ARE). Arten synes å ha blitt fåtalligere på 80-tallet iforhold til 70-tallet.

Skjeand *A. clypeata* 2 par 17/5 og 1 par 27-30/5 Holtvatna, Soknedal (GBA,BBR), 3 par og 1♀ Grandefjæra 1/7 (ØRS,SAS), 1♀ med 7 juv. Litlvatn 3/8 (GBA), 1 ind. Rusasetvatn 4/8 (GBA), 1 ind. Buvika 6/9 (ØRS), 1 ind. Rusasetvatn 9/9 (ØRS), 7 ind. Litlvatn 9/9 (ØRS) og 3 ind. Gaulosen 19/10 (ØRS).

Makrellterne *S. hirundo* En 2K-fugl var en uvanlig observasjon ved Brekstad 30/6 (ØRS,SAS).

Spurveugle *Glaucidium passerinum* 1 ind. Enodd, Budal 5/11 (BBR).

Svartspett *Dryocopus martius* 1 par hekket i lerk ved Jonsavnnet (FF) og et par i furu Rasvæta, Klæbu (GBA).

Sanglerke *Alauda arvensis* Sen observasjon: 1 ind. Gaulosen 20/11 (DBO).

Tartaripilerke *Anthus novaeseelandiae* 2 ind. Halten 10-11/9 (NOF-eksk.). Dette var 5 funn i ST.

Lappiplerke *A. cervinus* 1♂ Halten 28-29/5 (BB,FF,TG,JEL) og 1 ind. Tiller, Trondheim 30/4 (GBA).

Duetrost *Turdus viscivorus* Hele 10 ind. i en flokk i Haltdalen 1/5 (DBO).

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus* 1 ind. Halten 29/5 (BB,FF,TG,JEL).

Gulbrynsanger *Phylloscopus inornatus* Første funn i ST: 1 ind. Nybuslette, Budal 15/9 (GBA).

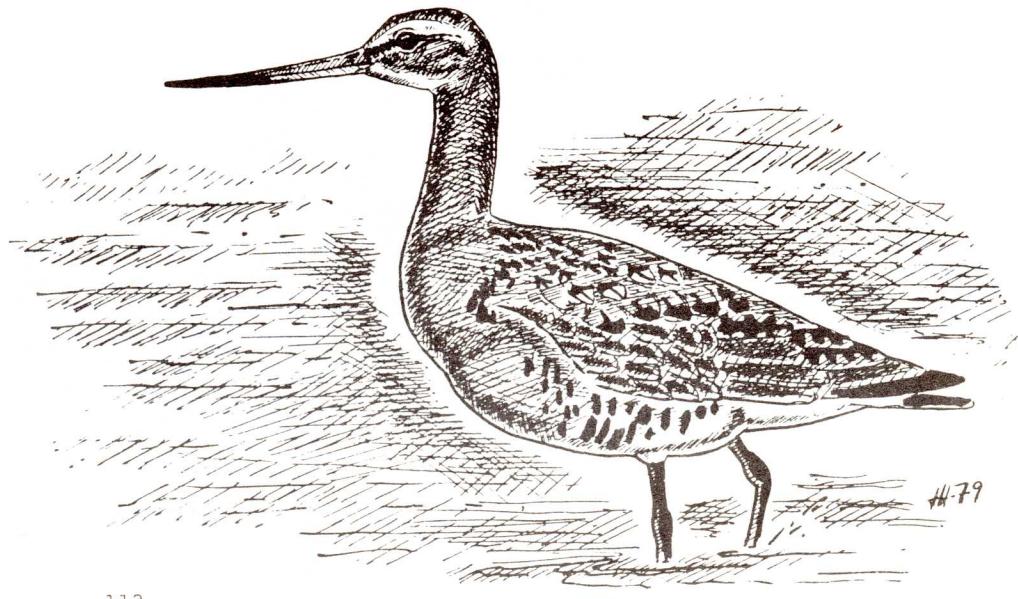
Bøksanger *P. sibilatrix* 1 ind. ringmerket Årsøya, Selbu 20/8 (FF,TG,JEL,Jostein Sandvik,SAS).

Spettmeis *Sitta europaea* Observasjoner ved Jonsavannet: 1 ind. 4/3 (KS,GS,CT) og 13/9 - ut året (midten av april -89) (GBA). 1 ind. Lade 22/9 (ØRS) og 1 ind. Enodden, Budal 23/9 (GBA, BBR).

Tornskate *Lanius collurio* Uvanlig mange observasjoner i 1988: 2♂ Halten 28/5 (BB,FF,TG,JEL), 1♂ Gåvålia, Oppdal 5/6 (SAS), 1 ind. mellom Frøya og Sula 6/7 (Arlid Lindgaard), 1 ad. ♀ Dyrøy, Frøya 2/8 (GBA) og 1juv. Vikvarvet, Selbu 17/8 (SAS,Einar Sæter).

Kaie *Corvus monedula* Arten er uvanlig i ytre kyststrøk: 1 ind. Uthaug 7/2 (FF,TG,SAS).

Kornkråke *C. frugilegus* Observasjoner utenom Trondheim og Melhus: 1 Thamshavn, Orkdal 9/1 (ARE), 1 Soknedal 1/4 (ARE), 2 Aunegrenda, Holtålen 2/4 (DBO) og 5 ind. Brekstad 12/11 (KAS,Gunnar Solbakken).

Stær *Sturnus vulgaris* Vinterobservasjoner: 1 Nidarø 4/12 (ØRS) og 13 ind. Frøya 1/1 (GBA).

Stillits *Carduelis carduelis* 1 ind. Grandefjæra 23/12 (FF,TG,SAS).

Polarsik *C. hornemanni* 2 ind. Storfosna, Ørland 15/10 (NOF-eksk.), 2-5 ind. Storfosna 15-16/10 (FF,SAS), 5 ind. Leinøra, Trondheim 20/10 (FF) og 2 Gaulosen 31/12 (ARE, Torkild Jensen).

Hortulan *Emberiza hortulana* Andre funn i ST etter Haftorn: 1 par Halten 28-29/5 (BB,FF,TG,JEL).

Forkortede observatørnavn

ARE Arild Espelien
BB Bjørn Berg
BBR Berit Broen
CT Christian Tiller
DBO Dag Bollingmo
DHK Dag H. Karlsen
FF Frode Falkenberg
GBA Georg Bangjord
GLA Geir Lasse Aune
GR Geir Rudolfsen
JEL Jan Egil Larsen
KAS Kjetil A. Solbakken
KH Kristian Hassel
SAS Stein Are Sæther
TG Terje Gimnes
ØRS Øystein R. Størkersen

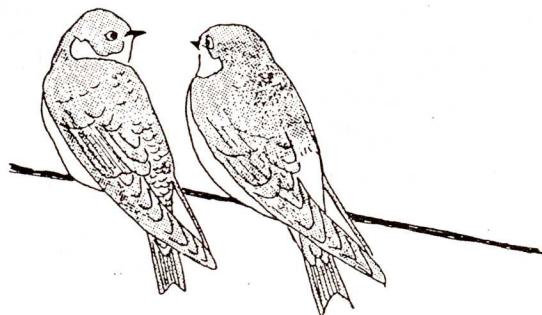
ANKOMSTTIDER FOR TREKKFUGL I TRØNDELAG 1987 OG 1988

Stein Are Sæther

Georg Bangjord avsluttet sine årlige vårtrekk-oppsummeringer i 1986 (se TN nr. 2/87). Etter den tid har det ikke blitt presentert ankomsttider her i TN. Gjennom opprop i TN og på rundskriv har undertegnede prøvd å samle data for 1987 og 1988. Responsen har vært god, men Trondheimsregionen er overrepresentert og utenom denne er dataene basert på få personer og tilfeldige besøk. Dette gjør at det er vanskelig å sammenligne ankomstdata for de forskjellige sonene. Et annet problem er å fastsette datoene for arter hvor en del individer kan overvinstre. Slike arter er f.eks. tjeld, fiskemåke, hettemåke, rødstrup, grårost, grønnsisik, bergirisk, bokfink, bjørkefink og stær. Det må også understreses at datoene er førstegangs-registreringer. Dette betyr at datoene ikke nødvendigvis gir et riktig bilde av når arten ankom landsdelen. Hovedtrekket kan ofte ankomme betydelig senere, dette gjelder særlig for tidlige arter. For de seine trekkfuglene er det ofte slik at trekket er mer konsentrert og variasjonen fra år til år har også en tendens til å være mindre.

Jeg håper denne artikkelen kan gi mer utbytte av fugleturen til våren, og inspirere folk til å notere ned sine observasjoner. Få ting gir så stor glede som å se de forskjellige fugleartene første gang om våren. Det måtte i tilfelle være når en får se sine egne datoer på trykk i TN!

Stein Are Sæther, Klæbuveien 102, 7030 Trondheim.

Tabell 1. Sone 1 er kyststrøk i Sør-Trøndelag, 2: Kyststrøk i Nord-Trøndelag, 3: Trondheimsfjorden og lavlandet omkring, 4: Indre Sør-Trøndelag, 5: Indre Nord-Trøndelag (se kart i TN nr. 2/87). Understrekning av dato betyr uvanlig tidlig ankomst, spørsmålstegn betyr mulig overvinter og parentes betyr at arten sannsynligvis er ankommen tidligere. Datoer for tidligere år er å finne i Bangjords artikler i TN nr. 3/84, 2/85, 3/86 og 2/87.

	1987	2	3	4	5	1988	1	2	3	4	5	83	84	85	86	87	88	snitt	
Hornøykjer	30/4		1/5									28/4	4/5	7/5	6/5	5/5	1/5	10/5	4/5
Kortnebbgås	10/5		1/5									31/3	7/4	27/4	28/3	12/4	26/4	3/4	
Sægås	12/4		24/4			26/3	12/4	30/4	10/3	28/3	15/3	13/3	10/3	17/3	23/3	10/3	14/3		
Grågås			23/3			28/3	20/3	29/4	29/4	28/3	1/4	13/4	22/3	11/3	1/4	28/3	28/3		
Gravand			1/4		1/5	28/3	3/4												
Brunnakke	12/4					29/4		7/4											
Snadderand	3/5					29/4													
Krikland			29/3	(1/5)		3/4	4/4	29/4	17/4		2/4	7/4	7/4	27/3	29/3	3/4	2/4		
Stjertand	2/5		20/4			10/5	5/5		15/5		1/4	9/4	9/4	27/3?	20/4	5/5	11/4		
Knekland	(23/5)					16/5	14/5	23/5		27/5	5/5	17/5	11/5	11/5	17/4	14/5	12/5		
Skjefand	25/4					17/4	5/5	17/5	21/5		24/4	14/4	21/4	26/4	4/4	17/4	17/4		
Taffeland																			
Toppand																			
Bergand	16/4																		
Fjelltvåk	26/4		25/4																
Musvak																			
Dvergfalk	25/4		20/4			(10/5)		12/4	18/4	(11/5)	(21/5)	10/4	16/4	18/4	9/4	20/4	12/4	14/4	

Takk skal følgende personer ha for å ha bidratt med trekkfugl-data fra 1987 og 1988:

Georg Bangjord, Trondheim	87: 1,3,4,5	88: 1,3,4,5
Stephe F. Barstow, Malvik	87: 3,4	88: 3
Frode Falkenberg, Trondheim	87: 3	88: 3
Asbjørn Folvik, Stjørdal	87: 3	
Einar Hugnes, Trondheim	87: 3	88: 3
Knut Krogstad, Stjørdal		88: 3
Franz Kutschera, Kolvereid		88: 2
Astrid Kvendbø, Trondheim	87: 3	88: 3
Ole M. Laugtug, Stjørdal		88: 3
Gunnar Ligaard, Stjørdal		88: 3
Jo Iver Ligaard, Stjørdal		88: 3
Øystein Lorentsen, Steinkjer	87: 1,3,4	88: 3
Arnold Lorentsen, Mosvik		88: 3
Geir Ludvigsen, Stjørdal		88: 3
Pål Mølnvik, Snåsa		88: 5
Odd Nervik, Trondheim	87: 3	88: 3
Terje O. Nordvik, Trondheim	87: 3	88: 3,4
Tore Reinsborg, Levanger	87: 3	88: 3
Asbjørn Smørkvik, Stjørdal		88: 3
Morten Stokke, Stjørdal	87: 3	88: 3
Bjørg Støen, Svellingen		88: 1
Øystein R. Størkersen, Trondheim	87: 1,3,4	88: 3
Stein Are Sæther, Malvik	87: 1,3,4	88: 1,3,4
Ivar Værnesbranden, Stjørdal		88: 3
Per I. Værnesbranden, Stjørdal	87: 3	88: 3,4
Lars Vågan, Steinkjer		88: 5
Ingar J. Øien, Stjørdal	87: 3	88: 3
Hilde Stol Øyan, Stjørdal	87: 3	88: 3
Tom Roger Østerås, Stjørdal	87: 3	88: 3,4

SMÅSTYKKER

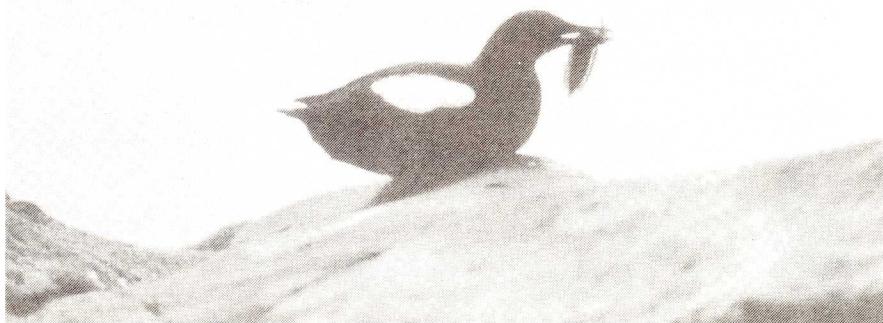
Teist-prosjektet på Halten, en orientering.

NOF/Sør-Trøndelag fikk i 1988 bevilget viltfondsmidler fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag til et prosjekt på teist på Halten i Frøya. Ansvarlige for prosjektet har vært Bjørn Harald Larsen, Svein-Håkon Lorentsen og undertegnede. Feltarbeidet ble utført sommeren 1988 og resultatene var så interessante at vi fortsatte også i 1989.

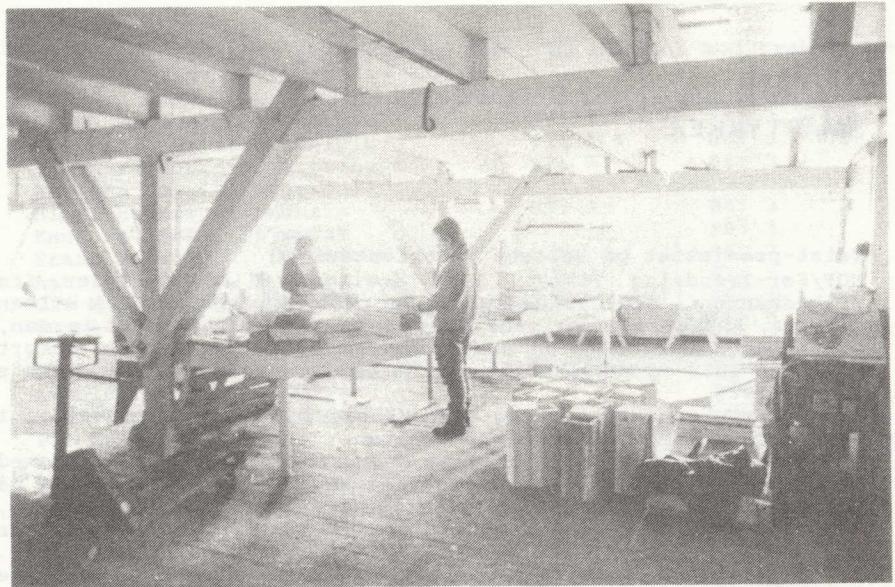
Prosjektet koncentrerer seg om hekkebiologi og næringsøkologi i den store kolonien i moloen på Halten.

Teisten er en spesiell art blant de norske alkefuglene i og med at den ofte legger 2 egg, og hovedsaklig henter sin næring på grunt vann innaskjær. Hvor teistene på Halten henter sin mat, og hva de spiser er aspekter ved artens økologi som vi studerer på Halten.

Det er velkjent at teist er en art som er vanskelig å tallfeste som hekkefugl. Dette skyldes delvis at antall fugler ved kolonien varierer voldsomt i løpet av døgnet. Denne døgnrytmikken prøver vi også å kartlegge, og sammenligne med hva som er kjent fra andre teist-kolonier.

Tangsprell er en viktig føde for teisten. Foto: S.A.Sæther.

Fra "fuglekasseverkstedet" på Halten. Foto: S.A.Sæther.

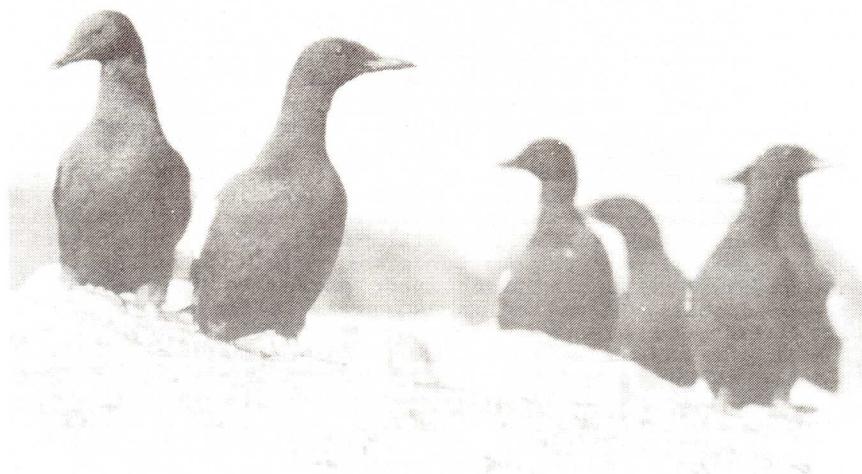
Teistkassene klare for utsetting! Foto: S.A.Sæther.

Teistens kanskje største problem i hekketida er tyvjoen. Svært ofte blir maten røvet fra fuglene når de kommer flygende inn til kolonien. Dette kan være alvorlig når 1 eller 2 kraftstore unger skal gjøres feite. Hvilken betydning denne kleptoparasitismen har, og adferden til de to artene med motstridende interesser vil være interessant å studere hvis vi får støtte også for neste års sesong.

En kan vanskelig studere hekkebiologi uten å telle, måle og veie unger. Dette kan imidlertid bli et problem når en studerer en art som hekker innimellom sprekker i en kampe-steinmolo! For lettere å få data på hekkesuksess, m.m., plasserte vi ut en rekke rugekasser i påsken-89. Nå har ikke teistene på Halten noen problemer med å finne reirplasser, og vi var derfor spente på om fuglene ville ta i bruk kassene. Det ville de ikke denne sommeren iallefall! Et steinskvettreir i ei kasse var eneste trøst. Det er godt mulig at dette skyldes at kassene ble satt ut litt for sent. Teisten er en fugl som ankommer hekkeplassene tidlig, og trolig også velger ut reirplass i god tid før egglegging. Vi har derfor god tro på at en del av kassene vil bli tatt i bruk til neste år.

Til slutt vil vi få takke fyrbetjeningen på Halten fyr for all hjelpsomhet og gjestfrihet.

Stein Are Sæther, Klæbuveien 102, 7030 Trondheim.

Teister på Halten. Foto: Frode Falkenberg.

Titran-tur 1-3/9-1989

Fredag 1/9 dro Tom Roger Østerås, Ole Magnus Laugtug og undertegnede fra Stjørdal "ut mot havet" (°Rune Rudberg). Målet var Titran på sørrenden av Frøya, formålet var selvsagt havsfuglkikking. Turen dit forløp uten nevneverdige hendelser, bortsett fra 11 enkeltbekkasiner på Halsøen ved starten, og selvsagt drittværet hele veien. Vi ankom Frøya med siste ferge i stappmørke og regn, været ble heller ikke noe bedre etter de tre milene ut til Titran. Telttoppslagning i stappmørke og plaskregn fristet ikke selskapet i særlig grad, så vi ringte på i det eneste huset det ennå var lys i (kl. 00.30) og spurte pent om de visste om et overnattingssted for ivrige fuglefolk. Av de ca. 70 husstandene på Titran traff vi på den eneste hvor Lasse og Astrid Skauge bor. Akkurat det kalles maks flaks. Vi ble bedt inn på kveldsmat og fikk gymsalen på skolen til vår disposisjon hele helga.

Dagen etter stod vi opp meningsløst tidlig og dro ut på Kjæravågsund i strålende sol. Litt vind var det jo, men så er det vel heller aldri helt vindstille ute i havgapet? Vi gikk så langt vi kunne utover og satte oss ned for å speide etter havsfugl. Det gikk ikke mer enn ca. et kvarter med havsuler, krykkjer, m.m. før Tom Roger omtrent slo på seg blåveis med teleskopet i vill fuglerus. Han hadde oppdaget ei storlire ute i bølgene. Ole Magnus og undertegnede (som svelget sneipen) fikk også studert fuglen der ute før den forsvant! Det kunne vært interessant å vite hva eventuelle tilskuere tenkte om de tre gerningene som hoppet og skrek der "ytterst ute mot havet" (°Bård Nyberg). Sannsynligvis ikke særlig høye tanker. Vi ble der ute i to timer før ei kjemperegnskur jaget oss derfra. Vi klarte å bli gjennomvåte til skinnet før vi kom oss til bilen. Dermed gikk turen raka veien til gymsalen for klestørk og litt mat. Etter maten bestemte vi oss for å forsøke å komme ut til Slettringen fyr. Kjøpmann Georg Lund ble kontaktet, som henviste oss til tidl. fyrvokter Sandø. Vi traff ham på brygga og skyssen utover var null problem. Ole Magnus og undertegnede satt bakerst i båten og fikk gleden av å studere Tom Rogers ansikt som skiftet gradvis fra noenlunde normalt til blekgrønt ettersom vi nærmet oss fyret! Der ble vi mottatt av fyrvokteren som ga oss hele fyret til disposisjon. Vi gikk rett til toppen av fyret hvor vi brukte ca. 20 min. på å få igjen pusten. Vi hadde vært der oppe i ca. tre timer før undertegnede svelget sneipen for andre gang! Ei havlire kom seilende inn i teleskopet. Vill fest igjen. Vi ble naturlig nok en time til på fyret før Sandø kom og hentet oss. Resten av dagen tilbragte vi i området rundt skolen og i gymsalen med tremannsfotball, kinasjakk og fugleprat. På søndagen dro vi ut til Kjæravågsund igjen og fikk bl.a. sett en dvergfalk i vill jakt på ei akrobatsk heipiplerke (heipipen vant!).

Så satte vi snuten hjemover og fikk med oss ei haukugle på Sunde og grágás, dvergfalk, lappspove m.m. på Gaulosen, samt enda en dvergfalk på Væresletta.

Til slutt vil jeg på vegne av turens tre deltagere skamrose Lasse og Astrid Sunde for kjempegod kveldsmat og for utlånet av gymsalen.

Bård Nyberg, Nedre Terasseveg 2, 7500 Stjørdal.

Artsliste fra Titran:

Storlire 1*
Havlire 1
Havhest 18
Havsule 136
Toppskarv 2
Storskav 200+
Krykkje 19
Alke 1
Lomvi 1
Smålom 1
Lom sp. 7
Alkefugl sp. 1

*Storlira er ennå ikke godkjent av NSKF.

SEND INN ALLE HEKKEFUNN AV SPETTER DU GJØR I 1990!

**DESSUTEN VIL VI HA ALLE OBSERVASJONER AV SVARTSPETT,
GRØNNSPETT, GRASPETT OG HVITTRYGGSPETT.**

Som et ledd i opprustingen av LRSK's arbeide i begge Trøndelagsfylkene startet vi i 1989 med å ha en såkalt årsart. I 1989 var det tyrkerdue-observasjoner vi ville ha. Oppropet har resultert i en del observasjoner som skal publiseres i en kommande artikkel her i TN.

Denne gang skal vi altså se nærmere på våre spetter. Det er en kjent sak at de fleste spetteartene er heller sjeldne hos oss, det ville derfor være av interesse å kunne si noe mer eksakt om bestandene. Derfor: Bli med og lever dine funn enten på NOF-møtene eller send inn til :

LRSK/ST c/o Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg, 7002
Trondheim.
LRSK/NT c/o P.G. Thingstad, Utleirveien 37C, 7033 Trondheim.

FOTOHJØRNET

At noen fortsatt følger med i TN viser det faktum at det i ny og ne deiser et postkort ned i red's fang fra interesserte leserne. Selv om det er hyggelig med et kort (manuskripter er ennå hyggeligere!) så må vi igjen gjøre oppmerksom på at det ikke er meningen at leserne skal sende inn noe svar på fotohjørnefuglen. Vi deler ikke lenger ut premier for rette svar! La heller bildet inspirere deg til å slå opp i fugleboka for å lære mer om den arten du tror det er.

Forrige snipe på vannet, måtte vel være ei svømmesnipe? Karakteristika er det spisse nebbet, den hvite buken samt at fuglen ser ut til å trives på vannet! Ja svømmesnipa kan du treffe på i fjellvann i hekketiden og i trekktidene langt til havs. At den er glad i vann fortsår vi når en hører at dens nære slekting polarsvømmesnipes overvintrer langt til havs utenfor Vest-Afrika og Chile. Selv foretrekker svømmesnipa varmere strøk som områdene ved det Arabiske hav. Å skille de to nærtstående artene svømmesnipe/polarsvømmesnipe i sommerdrakt er lett. Vanskligere er det i ungfugl/vinterdrakten som avvikrer sterkt fra sommerens. De skiller best på at polarsvømmesnipesnebb er noe større, den har et tykkere nebb og dessuten er benfaregn grå til gul (svart hos svømmesnipes). I Trøndelag er svømmesnipa nokså vanlig i fjellregionen og enkelte steder nede i skogssonen (f.eks. Stråsjøen i Selbu). I trekktidene ses den heller sjeldent hos oss, kanskje fordi den trekker raskt ut i havet eller rett østover. Polarsvømmesnipes derimot er ennå ikke påvist i Trøndelag, men det skulle være mulig å finne den også hos oss. Arten er ellers vanlig på Svalbard.

Svømmesnipe-bildet forrige gang var tatt av Per Inge Værnesbranden.

ØRS.

Hvilken art er dette? Svar kommer neste gang.

MEISEHJØRNET

TN vil gjerne at flest mulig skal ha glede av å være ute i naturen og å kunne tegne og skrive ned sine opplevelser. Vi tar derfor gjerne imot bidrag fra små og store. Meise-hjørnet er tenkt å være plassen hvor de minste kan bøltre seg til glede for store og små! Bidrag mottas med takk!

Fra Nyborg har vi mottatt et brev med en masse fine tegninger. Denne gang gjengir vi noen av disse (vi håper at trykken er snill med de!), samt brevet vi mottok:

Vi går i 2C på Nyborg skole. Klassen vår er delt i 4 familiegrupper. Gruppene heter Blå-struppe.

Rød-struppe, Flagg-spett og Blå-meis.

I vår laget vi spurver i leire til Aksjon Spurv. Vi har hengt opp 4 fuglekasser i Bymarka.

Ifjor laget vi fuglemat av solsikkesfrø og fett.

Læreren vår heter Astrid Kvendbo.

Rød-strupen flyr til
England og Frankrike

Rød-strupe

Jeg skriver og tegner
om

GULSPURV

Dette er en Gulspurv.
Leg synes den er fin.
Se bakom!
(Fra Martin Lund!)

I til tippseriftet. Vi går i 2C på nyborg

M

Anas platyrhynchos = storkkanđ
57 cm. hanken har grønt glindsende hode
med næt rygning rusthunk, mellom hals og
bryst. som er rusthunk. Mellom hals og

hjørnepel

stork

lausrike

NOTER DINE FUGLEOBSERVASJONER

A notere det du ser av fugler og annet interessant i naturen er en hobby mange har stor glede av. For mange er det veldig artig å slå opp i notatbøkene for å se hva en holdt på med for "lenge siden". Ved å notere det du ser blir det også lettere å holde orden på tidspunktene når du var ute, dessuten kan dine notater få stor interesse når f.eks. fuglerapporter skal lages. Mange av våre naturreservater er oppstått som en følge av det amatører har notert gjennom årene!

De fleste bruker små bøker til å notere ute i felt med. Andre fører over fra feltboka til ei større bok når de kommer hjem. En god ide ettersom du kan gjøre deg mer flid med skrivingen hjemme enn i felt, dessuten så mister du ikke alle dine notater dersom du skulle miste feltnotatboka. I felt er det best å bruke blyant for den fryser ikke når det blir kaldt. Notatbøker med helt blanke ark er best dersom du skal tegne i boka.

Eksempel på føring av notatbok ved et besøk i Gaulosen:

30/10-89. Gaulosen. Kl. 10-1130.
Gikk fra bensinstasjonen til
elviesen. Sålt, pent vær. +5°
Cerfugl 300, 28, 54 = 382
Stokkand ca. 200♂ + ea. 150♀
* 18 landsand 1♂
Spurvehauk 1 ad. ♂
Snd. spurv 4, 2 = 6
Havelle 100 +
Hauk sp. 1
Sangsvane 3 ad + 2 juv.
Havørn 1 ad.
•
•

Tegnet ♂ betyr hann (♂ i flertall) og ♀ betyr hunn (♀ i flertall). Noen ganger kan du se M og F brukt, dette er engelsk for Male (= hann) og Female (=hunn). Ad. er en forkortelse for adult som betyr voksen på engelsk, juv. står for juvenil som også er engelsk for ung. Du har kanskje også hørt om betegnelsen 1K, 2K, 2K+, osv. K'en står for kalenderår, og 1K er derfor en fugl i sitt første kalenderår. Såsnart vi skriver 1. januar er derfor fjorårets fødte fugler blitt 2K (altså i sitt andre kalenderår). En 2K+ betyr at eksakt alder er ukjent, men at fuglen definitivt er voksen. Pull. er en forkortelse for pullus som betyr dununge. En hauk sp. betyr at hauken ble ubestemt, men at det var en hauk. Sp. står for species, som igjen betyr art. Havelle 100+ betyr at det var mer enn hundre haveller i området, uten at det var mulig å fastslå eksakt tallet, men det var helt sikkert mer enn hundre der!

Dersom du skriver fuglenavnet først og dernest antallet du ser etterhvert, så er det alltid god plass til å føye til antallet etter artsnavnet! Selvsagt kan du også finne på egne tegn og symboler som bare du vet hva betyr! Setter du en stjerne foran observasjoner du synes var spesielle så er det mye lettere å finne de igjen senere. Det kan være greit når du skal sende inn observasjoner til den årlige oppsummeringen her i TN.

Visste du:

At fuglekassa kommer fra India, at den ble innført til Europa på slutten av 1700-tallet.

Kjenner du til den triste historien til slutten på geirfuglen? Her kommer den: Islendingene Jon Brandsson og Sigurdur Islefsson klarte å komme seg gjennom de farlige brenningene på Eldøy 4 juni 1844. Her overrasket de det aller siste paret i verden av geirfugl. De ruget på sitt nesten klekkeferdige egg ved en lavasten på stranda. Etter en kort springmarsj fanget og kvelte de hver sin fugl. Fuglene skrek som griser berettet de. For dette fikk de 80 riksdaler og - i senere tid, en heroisk berømmelse.
Konklusjon: *Homo sapiens*: Det fornuftige menneske.

OPPROP! GAULOSEN 1988-1989. Gaulosen er et populært område som mange fuglefolk besøker, vi planlegger derfor igjen en rapport fra de to siste årene. Se TN nr. 4/88 side 98-111 for å få en ide om hvilket område vi ønsker observasjoner fra.

Observasjonene sendes til Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg, 7002 Trondheim.

OPPROP! SKATVALLANDET. Til en kommende artikkel over fuglelivet på Vinge-Velvang-Skatval trenger jeg din hjelp! Alle observasjoner mottas med takk.

Jo Anders Auran, 7510 Skatval.

FUGLE- LÆREREN

FOSSEKALLEN
ER VÅR NASJONAL-
FUGL. DEN TRIVES
BEST I RENT
RENNENDE VANN,
HVR DEN FINNER
FAVORITTMATEN.

HED SINE KORTE VINGER
FLYR DEN RÄKT LANGS
VASSDRAGENE.

FUGLEKASSER UNDER
BRUER ER FINE
HEKKEPLASSER
FOR FOSSE-
KALLEN.

HANGE
AV VÅRE
FOSSEKALL-
ER DRAR
SØROVER
FOR VINT-
EREN, NOEN
BLIR IGJEN
OGSA.

FUGLE- LÆREREN

KATTUGLA ER
EN FUGL VI
SJØLDEN SER
I TRONDALAG,
SELV OM DEN
HEKKER. HANGE
STEDER I LAV-
LANDET.

i SØR-SVERIGE
OG i DANMARK
KAN DU OM
HØSTEN HØRE
HANNENE
SYNGE, SELV
INNE I TETT-
STEDENE.

IF EKS TRONDHEIMSKRÅDET
KAN DU SE KATTUGLA EN
SJØLDENGANG BLANT
BEBYGGELSEN

UGLA VIL
HELST HA
RETRET SITT
I ET HULT
TRE, MEN
HEKKER
GJERNE I
FUGLEKAS-
SER OGSA.

HAR DU
HØRT
KATTUGLA'S
KATTE-
AKTIGE
TIJAUING?

MØTER VÅREN-1990 I NOF AVD. SØR-TRØNDELAG

Våren 1990 vil vi forsøke å redusere antall rundskriv til medlemmene, derfor bør du allerede nå notere deg de aktuelle datoene (sist på onsdag i hver måned!).

Onsdag 31/1 kl. 19.00. Overtoningsserie: "Bare naturen kan vinne" ved Terje Skogland.

Onsdag 28/2 kl. 19.00. "Hekkebiologi hos dobbeltbekkasin" ved John Atle Kålås og Peder Fiske.

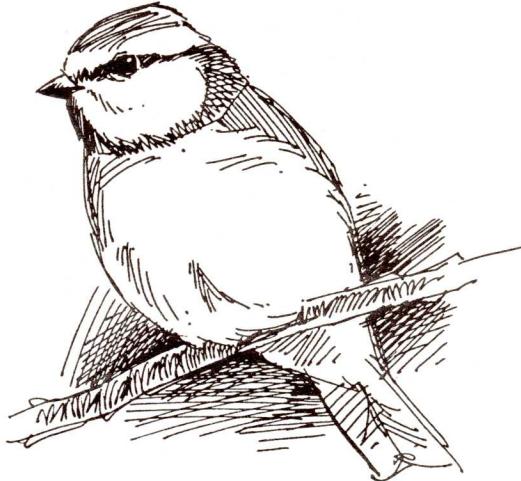
Onsdag 28/3 kl. 19.00. "Hekkebiologi hos temmincksnipe, og andre vadefugl i fjellet" ved Torgrim Breiehagen.

Onsdag 25/4 kl. 19.00. "Visuell kommunikasjon hos granmeis" ved Terje Kroglund.
"Om haverten" ved Morten Ekker og Nils Røv

Alle møtene blir som vanlig avholdt i Schøninghuset, Vitenskapsmuseet, Erling Skakkes gt. 47A.

På hvert møte er det anledning for deltagerne til å fortelle og vise egne lysbilder! I tillegg til det oppsatte programmet skal vi forsøke å ha andre mindre innslag.

Vel møtt til hyggelige møter og en prat rundt kaffekoppen med noe å bite i!

Fortell venner og kjente om Trøndersk Natur!

**Verv nye medlemmer og
abonnenter!**

Vær med å holde liv i Trøndersk Natur og det foreningsarbeide som fugleforeningene driver i Trøndelag. Visste du at det koster bare 40.- kroner pr. år å abonnere på bladet? Eller at du kan bli medlem i Norsk Ornitologisk Forenings avdelinger enten i Nord- eller Sør-Trøndelag? For adresser se foran på omslagets innside. Som medlem mottar du foruten Trøndersk Natur rett hjem i postkassa også jevnlig brev med tilbud om ekskursjoner og kvelder med foredrag og andre aktiviteter. Husk at hvem som helst kan bli medlem og at det er frivillig å møte på våre møtekvelder.

Dersom du ønsker å abonnere på bladet for kr. 40.- pr. år kan du sende inn nedenstående blankett (gjelder bare nye abonnenter, heller ikke de som ønsker å bli medlem i fylkeslagene av NOF/ST eller NOF/NT).

Ja takk, jeg vil abonnere på Trøndersk Natur

NAVN.....

ADRESSE.....

.....

Sendes Trøndersk Natur
Postboks 1719 Rosenborg
7002 Trondheim

BLAD I POSTABONNEMENT

TN POSTBOKS 1719
ROSENborg
7001 TRONDHEIM

Innhold

- 108 LRSK/Sør-Trøndelag: Faunistisk rapport fra Sør-Trøndelag 1988.
- 114 Stein Are Sæther: Ankomsttider for trekkfugl i Trøndelag 1987 og 1988.
- Småstykker:
119 Stein Are Sæther: Teist-prosjektet på Halten.
122 Bård Nyberg: Titran-tur 1-3/9-1989.
- 124 Fotohjørnet.
- 125 Meisehjørnet.
- 128 Opprop: Skatvallandet og Gaulosen.
- 129 Fuglelæreren.
- 130 Møter våren 1990 i NOF avd. Sør-Trøndelag.

Tegninger dette nummer:

Trond Haugskott: Side 111, 112, 113, 130.

Gunnar Holt: Side 114.

Øystein R. Størkersen: Forside.

Per Inge Værnesbranden: Side 118.

GOD JUL!

Trykk: Norservice A/S, Trondheim.

